

TEŠANJ

Analiza usklađenosti razvojnih strategija sa društveno-ekonomskim razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva

Cilj ove komparativne analize je utvrditi u kojoj su mjeri razvojne strategije grada Tešnja, usklađene sa razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva koje su identifikovane u ovim mjestima tokom terenskog dijela istraživanja.

Analizom je obuhvaćeno 16 od ukupno 17 postojećih ciljeva održivog razvoja, koje je utvrdila Generalna skupština Ujedinjenih nacija (UN) sa ciljem da posluže kao globalne smjernice ka održivom razvoju. Korišteni su slijedeći ciljevi održivog razvoja:

- svijet bez siromaštva;
- svijet bez gladi;
- zdravlje i blagostanje;
- kvalitetno obrazovanje;
- rodna ravnopravnost;
- čista voda i sanitarni uslovi;
- pristupačna energija iz čistih izvora;
- dostojantven rad i ekonomski rast;
- industrija, infrastruktura i inovacije
- smanjenje nejednakosti;
- održivi gradovi i zajednice;
- očuvanje klime;
- očuvanje vodenog svijeta;
- očuvanje života na zemlji;
- mir, pravda i snažne institucije;
- partnerstvom do cilja.

Analizom je utvrđeno da su razvojni strateški dokumenti grada Tešnja usklađeni sa društveno-ekonomskim razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva u osam od ukupno 16 posmatranih ciljeva održivog razvoja. U odnosu na sedam ciljeva održivog razvoja je utvrđena djelomična usklađenost, dok je potpuna neusklađenost utvrđena u odnosu na jedan cilj održivog razvoja.

- Strategije općine Tešanj su usklađene sa slijedećim ciljevima održivog razvoja: svijet bez siromaštva, kvalitetno obrazovanje, rodna ravnopravnost, čista voda i sanitarni uslovi, čista energija iz čistih izvora, dostojanstven rad i ekonomski rast, održivi gradovi i zajednice, očuvanje vodenog svijeta
- U odnosu na sedam ciljeva održivog razvoja utvrđena je djelomična usklađenost sa identifikovanim potrebama lokalne zajednice i to kod ciljeva: svijet bez gladi, zdravlje i blagostanje, industrija i inovacije, očuvanje klime, očuvanje života na zemlji, mir, pravda i snažne institucije i partnerstvom do ciljeva
- Potpuna neusklađenost razvojnih strategija Općine Tešanj je utvrđena u odnosu na sljedeći cilj održivog razvoja: smanjenje nejednakosti.

Iz navedenog proističe zaključak da Općina Tešanj vrlo dobro poznaje potrebe na svom lokalitetu, te zna potrebe stanovništva, privatnog, nevladinog i javnog sektora. Oduševljava njen multiperspektivni i diversifikovani stil koji je upotpunjen sa većinom značajnih aspekata potreba.

Tešanj je kao općina imao „sreću u nesreći“ što nije imao razvijenu industriju prije rata na koju se mogao „osloniti“ već se razvijao na trgovini. Nakon rata Tešanj razvija značajno svoju privredu i orijentira se u odnosu na svjetske standarde što je veoma pohvalno. On svoje tržište vidi u regionu i u EU. Očigledna je fokusiranost na energetska efikasnost i eko inicijative. Izostaje inkluzivnost u odnosu na manjinske zajednice/kategorije stanovništva i upitan je intersekcionalni pristup u odnosu na Rome i u odnosu na osobe sa invaliditetom pri procesima zapošljavanja, obrazovanja, društvenog i kulturnog života uopće.

Generalni zaključak je da je Tešanj kao Općina uradio dobar posao analize potreba svog stanovništva i da je odlučio raditi na tim pitanjima strateški što znači dugoročno. Nije orijentiran „prosocijalno“ u kontekstu da se fokusira na socijalnu i finansijsku pomoć što znamo da inače nije dugoročno rješenje. Dakle, djeluju po konceptu „nauči nekog da peca, i dat ćeš mu ribu za cijeli život“. Ono što se kroz istraživanje uviđa jeste nedostatak povjerenja u javne i privatne institucije u pristupu rješavanja pitanja i problema što je značajan problem općenito BH političke i socijalne scene. Prisutno je nerazumijevanje toga da strategiji treba mnogo duže da se sprovede i da je za isto potrebna volja svih aktera društva jer ne ovisi isključivo od javnih organa.

Tešanj mora više da radi na promicanju pitanja intersekcionalnog pristupa i na širenju ideja i sistema podjednako u ruralna i okolna područja kako to čini u urbanim.

U narednoj tabeli je uporedni prikaz potreba lokalne zajednice utvrđene tokom terenskog istraživanja, potreba koje je utvrdila lokalna vlast općine Tešanj u svojim strateškim dokumentima,

te stepen njihove međusobne usklađenosti u oblastima relevantnim za UN ciljevima održivog razvoja.

Ciljevi održivog razvoja	Razvojne potrebe identifikovane terenskim istraživanja.	Razvojne potrebe navedene u strateškim dokumentima	Mjere i aktivnosti planirane u strateškim dokumentima	Procjena stepena usklađenosti razvojnih strategija
Svijet bez siromaštva	<ul style="list-style-type: none"> - mladima dati priliku za rad - licima treće uzrasne dobi dati mogućnost da zarađuju ili povećati penzije - dati poticaje i okakšati uspostavljanje preduzeća - osobe sa invaliditetom radno angažirati - davati poticaje u razvoj poljoprivredne djelatnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Unaprijediti sektor ekonomije sa visokim dodatnim vrijednostima, razvijenim lancem snabdijevanja i visokim stepenom investiranja; - Razvoj poslovne infrastrukture - Poboljšati mogućnosti za zapošljavanje, razvoj poduzetništva i društvenog aktivizma - Kreiranje preduslova i podsticajnih mjera za zapošljavanje mladih - Prepoznato u Strategijama na više mjesta 	<ul style="list-style-type: none"> - Osnivanje moderne otkupne stanica za poljoprivredne proizvode - Usmjeravanje podsticaja za poljoprivredu proizvođačima koji imaju kooperantske odnose sa proizvođačima finalnih proizvoda, odnosno onima koji imaju osiguran plasman poljoprivrednih proizvoda - Podrška razvoja start up ideja mladih (promjena kriterija za dodjeljivanje budžetskih sredstava za pokretanje biznisa) - Osnivanje tehnološkog centra - Izmjena kriterija za stipendiranje studenata s naglaskom na deficitarna zanimanja, zanimanja od interesa za 	<ul style="list-style-type: none"> - usklađeno

			<p>privredu i talentovane studente i izbjegavanje</p> <p>hiperprodukcije kadrova</p> <ul style="list-style-type: none"> - Promocija etičkog odnosa poslodavaca i radnika - Edukacija mladih u oblasti poslovnih vještina i komunikacije (CV, pismo motivacije intervju, traženje posla, i sl.), - Prekvalifikacija i dodatna obuka za mlade (program prekvalifikacije) - Poticajne mjere za prvo zaposlenje - Sajam zapošljavanja mladih 	
Svijet bez gladi	<ul style="list-style-type: none"> - poboljšati prilike za rad, osobito za marginalizirane skupine društva - povećati plate, tj. unaprijediti opću lokalnu ekonomiju 	<ul style="list-style-type: none"> - Razvoj sektora ekonomije sa visokim dodatnim vrijednostima i razvijenim lancem snabdijevanja - Razvoj poslovne infrastrukture - Razvoj ljudskih resursa <p>- Prepoznato na više mjesta kroz strateške ciljeve</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Završavanje opremanja poslovnih zona sa infrastrukturnim sadržajem - Izgradnja nove poslovne zone - Unaprijediti saradnju privrednog sektora i srednjih škola - Izmjena kriterija za stipendiranje studenata s naglaskom na deficitarna zanimanja, zanimanja od interesa za 	<ul style="list-style-type: none"> - djelimično usklađeno, nedostaju prilike za rad marginaliziranim skupinama. Pomoć se odnosi isključivo na mjere socijalne pomoći

			<p>privredu i talentovane studente i izbjegavanje</p> <p>hiperprodukcije kadrova</p> <p>- Poticajne mjere za prvo zaposlenje</p> <p>- Sajam zapošljavanja mladih</p> <p>- Socijalno uključivanje i podrška socijalno osjetljiviim osoba koje ne mogu pristupiti tržištu rada</p>	
Zdravlje i blagostanje	<p>- povećati broj specijalističkih ambulanti – privatnih</p> <p>- riješiti infrastrukturna pitanja radi bržeg prijevoza urgentno unesrećenih ili poboljšati kapacitete postojećeg primarnog i sekundarnog sektora koji djeluje kako bi se ta stanja mogla riješavati lokalno</p> <p>- raditi na preveniranju bolesti</p> <p>- poboljšati kapacitete transporta</p>	<p>- Modernizacija objekata društvene infrastrukture</p> <p>- Poboljšanje društvenog statusa mladih</p> <p>- Prepoznato je u nekoliko ciljeva, no može biti mnogo više razvijeno</p>	<p>- Izgradnja ambulanti u Pousorju (N. Miljanovci, Miljanovci, Piljužići)</p> <p>- Izgradnja nove zgrade Centra za socijalni rad sa adekvatnom infrastrukturom</p> <p>- Projektovati saobraćajnicu južnog izlaza općine Tešanj</p> <p>- Anti-stres programi za mlade s ciljem povećanja sigurnosti i smanjenja rizičnih</p> <p>Ponašanja</p>	- Djelimično usklađeno
Kvalitetno obrazovanje	<p>-uskладiti obrazovni sistem i kurikulare u odnosu na potrebe na tržištu rada</p> <p>-uvesti praktičnu nastavu/praksu u školski sistem</p> <p>-povećati stipendije za studente koji dolaze sa ruralnih područja ili im</p>	<p>- Unaprijediti javnu infrastrukturu, uz ravnomjeran razvoj ruralnih i urbanih područja</p> <p>- Kreirati poticaje za razvijanje (atmosfera)</p>	<p>- Izgradnja nove školske zgrade u Medakovu</p> <p>- Izgradnja četiri sportske sale (Kalošević, Šije, Miljanovci i Jablanica)</p> <p>- Izgradnja objekta „Gimnazije“</p>	- usklađeno

	<p>subvencionirati troškove prijevoza</p> <p>- poboljšati infrastrukturu škola</p>	<p>društvenog aktivizma</p> <p>- prepoznato u nekoliko strateških ciljeva i kroz aktivnosti sprovedeno</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Izgradnja muzičke škole - Izgradnja zatvorenog bazena - Izgradnja pješačkih/biciklističkih staza - Izgradnja sportske dvorane u Jelahu - Izgradnja Doma kulture u Jelahu - Novi prostor za arhivsku građu i uspostavljanje arhiva - Viši nivo osposobljenosti sportskih trenera - Projekti „Sportom do zdravlja“ - Istraživanje prošlosti tešanjskog kraja i očuvanje pisane i materijalne baštine - Mapiranje kulturno-historijskih lokaliteta i izrada web karte - Edukacija: značaj zaštite kulturno-historijskog naslijeđa (srednjoškolci) - Obogaćivanje društvenih, kulturnih i zabavnih sadržaja u ruralnim sredinama - Edukacija „Slabosti modernog društva“ - Obuka mladih za planiranje i 	
--	--	---	--	--

			<p>upravljanje projektima</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fond za stipendiranje talentovanih sportista - Priznavanje i nagrađivanje mladih umjetnika i sportista i njihovih uspjeha i rezultata - Program obuke omladinskih lidera (omladinski rad) - Dani otvorenih vrata "Dani sporta" - Edukacija mladih u oblasti poslovnih vještina i komunikacije (CV, pismo motivacije intervju, traženje posla, i sl.), - Prekvalifikacija i dodatna obuka za mlade (program prekvalifikacije) 	
Rodna ravnopravnost	<ul style="list-style-type: none"> - dati ženama više prostora i iste afirmisati da se uključe u politički i društveni život - izraditi kontekstualnu i situacionu analizu u odnosu na položaj žena i pitanja nejednakosti među polovima u Tešnju - analizirati položaje ugroženih i marginaliziranih grupa – Roma i osoba sa invaliditetom (nedostaje jedna ovakva analiza) 	<ul style="list-style-type: none"> - Povećati zastupljenost žena u organima vlasti u općini Tešanj - Povećati zaposlenost žena u općini Tešanj - Uspostaviti mehanizme saradnje između 	<ul style="list-style-type: none"> - Uskladiti Statut Općine i Poslovnik o radu Općinskog vijeća i ostale akte Općine i mjesnih zajednica sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u dijelu koji se tiče zastupljenosti spolova - Prilikom izbora članova u tijelima i postavljanja rukovodilaca u organima obezbijediti 	- usklađeno

	<ul style="list-style-type: none"> - Povećati procenat zaposlenosti žena - poboljšati stepen zaposlenosti žena 	<p>institucija radi identifikacije i zaštite žrtava</p> <p>nasilja u porodici u općini Tešanj</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osigurati da se odluke u Općini donose u skladu sa principima ravnopravnosti spolova <p>- prepoznatno kroz nekoliko strateških ciljeva i sprovedeno, vrlo dobro razrađeno kroz gender analizu i mjere</p>	<p>zastupljenost najmanje 40% predstavnika manje zastupljenog spola</p> <ul style="list-style-type: none"> - Provesti aktivnosti upoznavanja žena u općini o važnosti političke participacije žena - Provesti edukacije političarki i političara i kandidatkinja na izborima o važnosti političke participacije žena - Promovisati uspješne žene liderice i jačati žensko liderstvo - Provesti kampanje podizanja svijesti u ruralnim i urbanim dijelovima općine o značaju i prednostima biranja žena na izborima - Kreirati i objaviti medijske sadržaje sa porukama o političkoj participaciji žena - Provoditi aktivnosti informisanja o konkursima za zapošljavanje i samozapošljavanje žena - Subvencionirati preduzetništvo žena, u skladu sa mogućnostima i raspoloživim sredstvima, i informisati ih o mogućnostima 	
--	--	--	---	--

			<p>subvencioniranja iz drugih izvora</p> <ul style="list-style-type: none">- Provesti edukacije o pokretanju, vođenju, procedurama i troškovima biznisa, naročito za žene sa sela- Nastaviti sufinansirati privatne vrtiće- Izraditi i potpisati Protokol o postupanju u slučajevima nasilja u porodici sa svim subjektima zaštite, uključujući sigurne kuće- Uspostaviti multidisciplinarni tim za postupanje u slučajevima nasilja u porodici- Provesti programe podizanja svijesti i sprečavanja nasilja nad ženama i djevojčicama- Provesti programe prevencije bolesti alkoholizma i drugih bolesti ovisnosti (toksikomanija)- Uskladiti Statut Općine Tešanj, Poslovnik o radu Općinskog vijeća Tešanj i Etički kodeks izabranih zvaničnika – vijećnika u Općinskom vijeću Tešanj sa principima ravnopravnosti spolova i Zakonom o	
--	--	--	--	--

			ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini - Redovno sačinjavati informaciju o stanju ravnopravnosti spolova	
Čista voda i sanitarni uslovi	<ul style="list-style-type: none"> - poboljšati vodovodnu i kanalizacionu mrežu - očistiti rijeke i jezera - promovisati koncept zaštite rijeka i jezera - riješiti pitanje divljih deponija 	<ul style="list-style-type: none"> - Tešanj sredina ekološke svijesti, zaštite okoliša i iskorištenja vodnih resursa - Poboljšati kvalitet usluge vodosnabdijevanja te povećati količine vode i proširiti obuhvat - Unaprijediti sistem zbrinjavanja komunalnog otpada i otpadnih voda - vrlo dobro obuhvaćeno kroz strateške ciljeve i aktivnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Smanjenje gubitaka i potrošnje vode - Dodatne količine vode - Proširenje obuhvata u sistemu vodosnabdijevanja (uključujući i male seoske vodovode u zajednički sistem) - Izrada Studije dugoročnog rješenja vodosnabdjevanja na području općine Tešanj sa idejnim rješenjima - Izgradnja primarne, sekundarne i tercijalne kanalizacione mreže - Izgradnja PPOV (uređaja za prečišćavanje) - Proširenje obuhvata sistema prikupljanja komunalnog otpada - Sanacija deponije "Bukva" (tretman procjednih voda, otplinjavanje) - izrada plana upravljanja otpadom 	-usklađeno

<p>Pristupačna energija iz čistih izvora</p>	<ul style="list-style-type: none"> - riješiti pitanje grijanja tako da se smanji loženje uglja (dekarbonizacija) - upotrijebiti prirodne potencijale za obezbijedivanje pristupačne energije iz čistih izvora - planirati pristupačnu energiju iz čistih izvora – utopljanje zgrada 	<ul style="list-style-type: none"> - Poboljšati kvalitet zraka na području općine. - Veći nivo iskorištenja „zelenih“ energija <p>- odlično usklađeno</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Proširenje obuhvata toplifikacije, uključujući i Jelah - Realizacija prve faze rekonstrukcije centralnog sistema daljinskog grijanja uz mogućnost primjene obnovljivih izvora energije - Projekti utopljanja - Projekti iskorištenje solarne energije - Izgradnja vjetrenjača - Kontinuirana edukacija relevantnih zaposlenika Općine i pripadajućih javnih preduzeća o zakonskim obavezama u oblasti sistemskog upravljanja energijom - Informiranje javnosti o neophodnosti ublažavanja klimatskih promjena i kontinuirana edukacija građana o praktičnim aspektima energetske efikasnosti - Integralna energetska obnova javnih zgrada u vlasništvu Općine Tešanj u kojima se kao energent za grijanje koriste 	<p>-usklađeno</p>
---	--	--	--	-------------------

			<p>fosilna goriva i električna energija</p> <ul style="list-style-type: none">- Nabavka električnih vozila u nadležnosti Općine Tešanj- Izgradnja biciklističke staze uz regionalnu cestu R-474- Zamjena energetski neefikasnih rasvjetnih tijela sa visokoefikasnim i ekološki prihvatljivijim rasvjetnim tijelima- Mjere za prilagođavanje na opasnosti od poplava (3 mjere);- Mjere za prilagođavanje na opasnosti od klizišta (2 mjere);- Mjere za prilagođavanje na opasnosti od suše i nestašice vode (5 mjera);- Mjere za prilagođavanje na opasnosti od ekstremno visokih temperatura (4 mjere);- Mjere za prilagođavanje na opasnosti od grada (1 mjera); i- Ostale mjere za prilagođavanje na opasnosti od	
--	--	--	--	--

			<p>klimatskih promjena (2 mjere)</p>	
<p>Dostojantven rad i ekonomski rast</p>	<ul style="list-style-type: none"> -reinovirati nastavni plan i program -razviti sistem praktične nastave - program poticaja postojećim preduzećima - program poticaja za uspostavu novih preduzeća - poticaj i stvaranje odgovarajućeg okruženja za domaće i strane investicije - stvarati povoljno okruženje za mlade 	<ul style="list-style-type: none"> - fokus na osnivanje ekonomsko osnaživanje lokalne zajednice - podrška razvoja start up biznisa - podrška razvoju poljoprivrede - podrška obrazovnom sistemu - opremanje poslovnih zona i stvaranje boljih uvjeta za rad - poboljšanje putne infrastrukture - unaprijediti saradnju privatnog sa javnim sektorom za razvoj praktične nastave za mlade - programi stipendiranja - promocija etičkog odnosa poslodavac – radnik - vrlo dobro obuhvaćeno 	<ul style="list-style-type: none"> - mjere sa fokusom na razvoj preduzetništva i otvaranja poslovnih zona i tehnoloških centara - dopune obrazovnom sistemu kroz dodatne edukacije - podrška razvoju start up-ova sa posebnim akcentom na razvoj kapaciteta mladih za preduzetništvo -podrška razvoju poljoprivrede - stvaranje sigurnog okruženja za investicije - preuređenje, sanacije i rekonstrukcije infrastrukture koja će pomoći unaprijeđenje poslovanja - podrška saradnji privatnog sektora sa srednjim školama u organiziranju praktične nastave - stipendiranje učenika deficitarnih zanimanja - promocija odgovornosti poslovanja u odnosu na kreiranje dobre radne atmosfere i odnosa poslodavac-radnik - edukacije za soc. Ugrožene kategorije i 	<p>- usklađeno</p>

			identifikacija istih u zajednici	
Industrija i inovacije	<ul style="list-style-type: none"> - preuređenje infrastrukture – putne i komunikacijske - omogućavanje povoljnih uvjeta za rast investicija - olakšice – porezne i za svrhe osnivanje preduzeća - poticajno okruženje za razvoj preduzetništva i industrije općenito - osigurati transparentnost pri procesu zapošljavanja - iskoristiti turističke potencijale Općine - osigurati olakšice sa uspostavu koncepta korištenja samoobnovljivih resursa energije - razviti poticajno okruženje za krearanje gotovih proizvoda, te inovacija - iskoristiti prirodne kapacitete uz njihovu zaštitu - poticaj razvoju uslužnih djelatnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Unaprijediti sektor ekonomije sa visokim dodatnim vrijednostima, razvijenim lancem snabdijevanja i visokim stepenom investiranja - Kreirati atraktivno područje za rad i razvijanje ljudskih resursa na području općine Tešanj - Unaprijediti javnu infrastrukturu, uz ravnomjeran razvoj ruralnih i urbanih područja - Poboljšati mogućnosti za zapošljavanje, razvoj poduzetništva i društvenog aktivizma mladih. 	<ul style="list-style-type: none"> - fokus na razvoj preduzetništva, poboljšanje putne infrastrukture, razvoj start up-a, razvoja povoljnog okruženja za investicije, razvoja poljoprivrede, tehnološkog centra, poslovne zone, podrška preduzetništvu mladih, obuka mladih za planiranje i upravljanje projektima, prekvalifikacija i dodatna obuka za mlade (program prekvalifikacije) 	<ul style="list-style-type: none"> - djelimično usklađeno, izostaje razvoj komunikacijske infrastrukture – sa fokusom na IT, razvoj turističke djelatnosti, korištenje prirodnih i kulturnih resursa i kapaciteta, osiguranje transparentnosti u procesu zapošljavanja, olakšice za korištenje samoobnovljivih izvora energije, poticajno okruženje za razvoj inovacija i za razvoj gotovih proizvoda
Smanjenje nejednakosti	<ul style="list-style-type: none"> - osigurati socijalnu inkluziju sa intersekcionalnim pristupom za Rome, žene i osobe sa invaliditetom - razvoj IT sektora i prekvalifikacija za isti - poticaji za poljoprivredni sektor (razvoj koncepta ekofeminizma) 	<ul style="list-style-type: none"> - nema konkretnih, više su orijentirani općenito na ekonomsko osnaživanje 	<ul style="list-style-type: none"> - Socijalno uključivanje i podrška socijalno osjetljivim osoba koje ne mogu pristupiti tržištu rada (fokus je na jednokratnu pomoć) - Briga o nemoćnim osobama i 	<ul style="list-style-type: none"> -nije usklađeno – ne postoje adekvatne i pravilno definisane strateški ciljevi/mjere

	<ul style="list-style-type: none"> - programi zapošljavanja i prekvalifikacije/dokvalifikacije za osobe sa invaliditetom - otvoriti školu za osobe sa invaliditetom - zbrinjavanje lica 3. uzrasne dobi 		rehabilitacija starih i iznemoglih lica	
Održivi gradovi i zajednice	<ul style="list-style-type: none"> -sanirati divlje deponije - orijentirati se na energetske efikasnosti -uspostaviti sistem reciklaže i prerade recikliranog materijala - koristiti postojeće potencijale i resurse - uspostaviti 3 R sistem - uraditi kvalitetnu analizu sastava tla - uspostaviti centralni sistem javnog grijanja koji će biti zasnovan na konceptima samoodrživosti - uticaj na javno mišljenje – edukacija i promocija znanja o održivosti protiv ignorancije i zagađenja/uništenja 	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznato u strategijama na više mjesta - Unaprijediti javnu infrastrukturu, uz ravnomjeran razvoj ruralnih i urbanih područja. 	<ul style="list-style-type: none"> - mjere koje se tiču edukacija ključnih aktera javnih institucija o zakonskim obavezama u oblasti sistematskog upravljanja energijom - prelazak na fosilna goriva u oblasti sistema daljinskog grijanja - edukacija građana o klimatskim promjenama i energetske efikasnosti - utopljanje zgrada - promocija vožnje električnih automobila - energetske efikasne rasvjete - smanjivanje gubitaka i potrošnje vode - ugradnja sistema prečišćavanja vode - kreiranje plana upravljanja otpadom - pošumljavanje 	- usklađeno

			- projekti vjetrenjača i solarnih panela	
Očuvanje klime	<ul style="list-style-type: none"> - povećati održivost zajednice - raditi analize tla, zraka i vode - programi dekarbonizacije - smanjenje upotrebe pesticida i herbicida štetnih po zemljište i zrak - saniranje divljih deponija 	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznato je u strategijama i na više mjesta se ističe; - grad se orijentirao na energetske-efikasnu održivost i eko inicijative 	<ul style="list-style-type: none"> - izgradnja vjetrenjače - izgradnja solarnih panela - kreiranje sistema reciklaže - pošumljavanje i edukacija o značaju istog - Eko oaza Rastoke - daljinsko grijanje uz pomoć obnovljivih izvora energije - poboljšanja kvalitete zraka smanjenjem privatnih dimnjaka, povećanja stepena savijesti građana o značaju zaštite okoliša, uštede toplotne energije 	<ul style="list-style-type: none"> - djelimično usklađeno, izostaje poljoprivredna etika tj. smanjenje upotrebe pesticida i herbicida
Očuvanje vodenog svijeta	<ul style="list-style-type: none"> - smanjenje ili uklanjanje ispuštanja otpadnih voda industrijskih postrojenja u riječne tokove u Tešnju - izgradnja novog bunara tj. pospješivanje pristupa vodi i smanjenje potencijalnih posljedica suše i klimatskih promjena - stati u kraj eksploataciji šljunka iz korita rijeke Usore - ostati istrajani u zabrani gradnje u vodozaštitnim zonama - promocija kvaliteta postojeće pitke vode 	<ul style="list-style-type: none"> - uočen je problem ispuštanja otpadnih voda industrijskih postrojenja u riječne tokove 	<ul style="list-style-type: none"> - izgrađen je bunar - postavljen je set mjera koji onemogućavaju eksploataciju šljunka iz korita rijeke Usore - označene su vodozaštitne zone i zabranjena je gradnja u njima - privatna preduzeća promovišu kvalitet postojeće pitke vode 	<ul style="list-style-type: none"> - usklađeno

<p>Očuvanje života na zemlji</p>	<ul style="list-style-type: none"> -uvesti i proširiti politike primjene 3R koncepta na cjelokupnu zajednicu - korištenje prirodnih resursa uz njihovu zaštitu 	<ul style="list-style-type: none"> - zaštita vode, tla i zraka je prisutna kroz strateške ciljeve - postoji fokusiranost na eko i energetske efikasne inicijative 	<ul style="list-style-type: none"> - niz aktivnosti i projekata i privatnih preduzeća koji djeluju u ovoj oblasti; - niz mjera koje su usvojene za pospješivanje očuvanja života na zemlji od edukacija do keriranja sistema; 	<ul style="list-style-type: none"> - djelimično usklađeno, izostaje proširenje koncepta na cjelokupnu zajednicu uključujući i ruralna i urbana područja
<p>Mir, pravda i snažne institucije</p>	<ul style="list-style-type: none"> -prilagoditi kurikulum vjerskih predmeta u redovnom osnovnoškolskom obrazovanju tako da isti ne budu nacionalistički -poštriti mjere zaštite od korupcije i kažnjavanje iste -poboljšati sistem psihosocijalne podrške mladim bračnim parovima, mladim roditeljima, 3. uzrasnoj dobi -raditi na prevenciji samoubistava – rano prepoznavanje suicidalnog ponašanja i programi pružanja podrške -promovisati mentalno zdravlje - raditi na prevenciji ubistava i porodičnog nasilja - promocija zdravlja prevencija bolesti kroz društvene i kulturne aktivnosti - rano prepoznavanje i sprečavanje seksualnog nasilja i maloljetničke delikvencije 	<ul style="list-style-type: none"> - kroz više strateških ciljeva je prisutno ali nije ni u jednom precizno orijentirana na mir i pravdu i snažne institucije u kontekstu rješavanja pitanja i problema zajednice – dakle, diversifikovano, obuhvaćene su neke bitne stavke, ali nekima nema ni pomena 	<ul style="list-style-type: none"> - uspostavljen je tim za borbu protiv korupcije koji djeluje na nivou ZDK - uspostavljeni su telefoni za prijavu korupcije - Anti-stres programi za mlade s ciljem povećanja sigurnosti i smanjenja rizičnih ponašanja - Medijske kampanje o vrijednostima porodice - Rad sa djecom koja su izložena nasilju u porodici - Uspostava liste pokazatelja etičke društvene odgovornosti - Formiranje interaktivnog tima za jačanje uloge porodice i etičkog koda - Edukacija „Slabosti modernog društva“ 	<ul style="list-style-type: none"> -djelimično usklađeno

	<ul style="list-style-type: none"> - rano prepoznavanje i sprečavanje pedofilije - rano prepoznavanje i sprečavanje zoofilije - rano prepoznavanje i prevencija bračne rastave – poboljšanje komunikacijskih vještina koje su potrebne za brak 		<ul style="list-style-type: none"> - Prevencija maloljetničke delikvencije 	
Partnerstvom do ciljeva	<ul style="list-style-type: none"> - poticati i promovirati saradnju između javnog, privatnog i civilnog sektora - poticati saradnju privatno – javno za svrhe razvoja praktične nastave za učenike - poticati međuopćinsku saradnju za svrhe implementacije projekata koji su od zajedničkog interesa - rezultirati inovacijama i gotovim proizvodima kao posljedicom partnerstva 	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznato djelimično u strategiji kroz nekoliko segmenata 	<ul style="list-style-type: none"> - u praksi postoje primjeri saradnje privatnog i javnog sektora za svrhe razvoja praktične nastave i za svrhe poticaja reciklaže i zaštite prirode - u praksi također postoji međuopćinska saradnja - postoji i saradnja javno – nvo i nvo – privatno tako da je na neki način ista izgrađena 	<ul style="list-style-type: none"> - djelimično usklađeno, izostaju rezultati praktične nastave i rezultati u inovacijama, mora se nešto poboljšati i pojačati